Verbindend Bernheze
16-11-2026

Analyse openbare toiletten in Bernheze

Bernheze streeft naar minimaal één openbaar toegankelijk toilet per kern, overdag én ’s avonds. Uit de door ons geraadpleegde stukken blijkt nog niet in welke kernen dat doel is gehaald. De brief van het MDL Fonds had aanleiding moeten zijn voor een inhoudelijke commissiebespreking. Onze fractievoorzitter kreeg daar geen gelegenheid onze argumenten over de noodzaak van openbare toiletten verder toe te lichten.

Van raadsmotie naar uitvoering

10 november 2022. De raad nam de gewijzigde motie van SP en 50PLUS unaniem aan. Het college kreeg het verzoek toiletbeleid op te stellen, gemeentelijke toiletten voor voorbijgangers open te stellen, afspraken met ondernemers te maken en toiletten vindbaar te maken met stickers en de HogeNood-app. De raad vroeg ook om een financieel dekkingsvoorstel in de eerste helft van 2023 en om informatie over de voortgang. [1]

2024–2027. Het Programma Water en Riolering noemt als streefdoel minimaal één openbaar toilet per kern dat overdag én ’s avonds toegankelijk is. Die dekking kan met meerdere locaties worden bereikt, bijvoorbeeld een gemeentelijk gebouw overdag en horeca in de avond. Het programma besteedt ook aandacht aan bewegwijzering en toegankelijkheid voor mensen met een beperking. [2]

2025–2026. Het inclusieprogramma meldt dat in iedere kern locaties beschikbaar zijn en dat toiletten in gemeentelijke gebouwen tijdens openingstijden toegankelijk zijn. Het college meldde dat het aanbod was geïnventariseerd. Op 4 maart 2026 kondigde de gemeente na de inwonersenquête aan dat zij de bewegwijzering zou verbeteren en mogelijkheden voor extra toiletten zou onderzoeken. [3–5]

Wat inwoners in de praktijk nodig hebben

Voor mensen die snel een toilet nodig hebben en voor inwoners met een mobiliteitsbeperking hangt deelname aan het openbare leven ook af van de beschikbaarheid van een bruikbaar toilet. Het MDL Fonds stelt daarom een afstand van circa 500 meter in drukbezochte gebieden voor, naast betere vindbaarheid via de WC-Wijzer en investeringen in toegankelijke toiletten. De 500 meter is een voorstel van het fonds. Bernheze hanteert in het water- en rioleringsprogramma het streefdoel per kern en verwijst inwoners naar HogeNood. [2, 5, 6]

De stukken geven geen beeld van de dekking per kern, uitgesplitst naar dag en avond. Ook het in 2023 gevraagde dekkingsvoorstel is bij dit onderzoek niet teruggevonden. Per locatie zijn de openingstijden, rolstoeltoegankelijkheid, eventuele kosten en toegang voor niet-klanten nodig om te beoordelen of het aanbod in de praktijk volstaat.

Behandeling van de brief van het MDL Fonds

28 mei 2026. Centrumrechts Bernheze liet de brief van het MDL Fonds door de gemeenteraad naar een commissie verwijzen voor inhoudelijke bespreking. De fractie vroeg hoe Bernheze voldoende openbare en opengestelde toiletten kon organiseren en of de gemeente bereid was de suggesties van het fonds serieus te overwegen. Artikel 49 van het Reglement van Orde voorziet in deze route en vraagt om een schriftelijke onderbouwing. [6–8]

10 september 2026. De doorverwijzing stond bij de commissie Maatschappij en Bestuur als bijlage onder agendapunt 13, Ingekomen stukken. Volgens het formele verzoek van Mart Kievits kreeg hij van de voorzitter geen gelegenheid om de noodzaak van openbare toiletten nader toe te lichten. De voorzitter verwees hem naar een later gesprek met de wethouder. [9–10]

Openstaande vragen voor raad en college

Aan het college. In welke van de vijf kernen is er aantoonbaar dekking overdag én ’s avonds? Geef voor Heesch, Nistelrode, Heeswijk-Dinther, Vorstenbosch en Loosbroek de locaties, openingstijden en toegangsvoorwaarden, de resterende tekorten, de maatregelen sinds de enquête en de planning en kosten voor het vervolg. Vermeld ook wanneer het gevraagde dekkingsvoorstel aan de raad is voorgelegd, of wat de stand daarvan is. [1–5, 11]

Aan de raad en de griffie. Hoe is de verwijzing ter bespreking afgehandeld? Leg aan de hand van de opname, besluitenlijst en eventuele schriftelijke opvolging vast welke toelichting mogelijk was, waarom die volgens Kievits werd beëindigd en welke beantwoording of vervolgafspraak is geregistreerd. [7–10]

Bronnen

[1] Besluitenlijst raad 10 november 2022
[2] Programma Water en Riolering 2024–2027
[3] Uitvoeringsprogramma inclusieagenda
[4] Technische vragen over de witte vlekken
[5] Gemeentelijke terugkoppeling inwonersenquête
[6] Brief en bijlage MDL Fonds
[7] Doorverwijzing Centrumrechts Bernheze van 28 mei
[8] Reglement van Orde Bernheze 2026, artikel 49
[9] Commissieagenda 10 september 2026
[10] Formeel verzoek aan de raad, paragrafen 3.1 en 3.2
[11] Concept met 38 schriftelijke raadsvragen

Aanpak en besluitvorming in andere gemeenten

Ermelo. Het college stemde op 7 juli 2026 in met een nieuwe vergoeding voor toiletopenstelling. Het dekte € 7.000 uit het begrotingssaldo en besloot dit te verwerken in de eerstvolgende bestuursrapportage. Volgens de lokale berichtgeving bedraagt de vergoeding € 300, € 600 of € 900 per locatie per jaar, afhankelijk van de voorzieningen en toegankelijkheid. Gratis toiletgebruik voor voorbijgangers is een voorwaarde. [12–13]

Bergen (Noord-Holland). Het college legde scenario's voor. Na advies van de algemene raadscommissie koos de gemeenteraad op 19 juni 2025 voor het werven van nieuwe partners en het beter vindbaar maken van bestaande toiletten via onder meer HogeNood. De raad besloot ook het aanbod aan het strand te vergroten en stelde de begrotingswijziging vast. [14]

Zwolle. Na een raadsmotie in 2019 volgden een inventarisatie en een gefaseerd plan, dat in 2023 aan de raad is voorgelegd. Het plan onderzocht precariokorting en gaf die optie geen voorkeur. In de inkoopopdracht voor 2025–2027 biedt Zwolle een vergoeding voor aanleg of verbouwing. Een toilet moet onder meer minstens vijf dagen per week open zijn en in HogeNood staan. [15–17]

Rotterdam. In het gemeentelijke programma Propere Plee ontvangen winkels en horeca een maandelijkse vergoeding voor openstelling voor niet-klanten. Een sticker maakt deelname zichtbaar. In april 2026 bevestigde de gemeente dat het programma deel uitmaakte van het aanbod. Het oorspronkelijke startbesluit is niet geverifieerd. [18–19]

Betekenis voor Bernheze

De gemeente vermeldt voor een horecaterras op gemeentegrond een vergoeding van € 20 per m² per jaar. Het geldende terrassenbeleid beschrijft dit als een privaatrechtelijke vergoeding en vermeldt dat Bernheze geen precarioverordening heeft. Bij de onderzochte gemeenten is geen ingevoerde precariokorting voor toiletopenstelling aangetroffen. Bernheze kan de mogelijkheden van korting op de terrasvergoeding vergelijken met een vaste vergoeding per locatie, waarvoor ook winkels en andere locaties zonder terras in aanmerking kunnen komen. De vergelijking vraagt om inzicht in kosten, bevoegdheid, openingstijden en toegankelijkheid. [12, 16, 20–21]

Bronnen bij de gemeentelijke vergelijking

[12] Ermelo – collegebesluit 7 juli 2026
[13] Ermelo – bedragen en voorwaarden per locatie
[14] Bergen – raadsbesluit 19 juni 2025
[15] Zwolle – informatienota aan de raad 2023
[16] Zwolle – onderzoek naar de mogelijkheid van precariokorting
[17] Zwolle – inkoopopdracht 2025–2027
[18] Rotterdam – gemeentelijke toelichting Propere Plee 2023
[19] Rotterdam – beantwoording raadsvragen 14 april 2026
[20] Bernheze – tarief terras op gemeentegrond
[21] Bernheze – Terrassenbeleid, paragraaf 2.5